

ЗАТВЕРДЖЕНО
протоколом Вченої ради МДУ
від 23.06.2021 №12
введено в дію наказом МДУ
24.06.2021 № 211

ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У МАРІУПОЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Порядок організації інклюзивного навчання (далі – Порядок) у Маріупольському державному університеті (далі – Університет) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти» від 10.07.2019 № 635, Методичних рекомендацій щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти в 2019-2020 н.р. (лист Міністерства освіти і науки України від 05.08.2019 № 1/9-498), Положення про організацію освітнього процесу у МДУ, внутрішніх нормативних документів Університету.

1.2. Цим Порядком визначаються організаційні засади інклюзивного навчання в Університеті з метою реалізації права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття якісної вищої освіти з урахуванням потреб та можливостей таких осіб.

1.3. Цей Порядок оприлюднюється на веб-сайті Університету.

1.4. У цьому Порядку наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

- здобувачі освіти з особливими освітніми потребами – особи з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту в закладах вищої освіти;
- індивідуальна програма розвитку – документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання;
- інклюзивна група – група у закладі вищої освіти, де поряд із іншими здобувачами освіти навчаються одна або більше осіб з особливими освітніми потребами;
- інклюзивне освітнє середовище – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей;
- особа з особливими освітніми потребами – особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту;
- психолого-педагогічні послуги – комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку особи з особливими освітніми потребами, що передбачені індивідуальною програмою розвитку та надаються педагогічними працівниками закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, іншими фахівцями;
- психолого-педагогічний супровід – комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку дитини, передбачених індивідуальною програмою розвитку;
- універсальний дизайн у сфері освіти – дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи спеціального дизайну;
- територія Університету – комплекс будівель, споруд та прибудинкової території за адресами:

–1-ий корпус – пр. Будівельників, 129а, Маріуполь, Україна, 87548;

- 2-ий корпус – пр. Будівельників, 129, Маріуполь, Україна, 87548;
- 3,4 корпуси – вул. Матросова, 5, Маріуполь, Україна, 87528;
- 5-ий корпус – пр. Миру, 89а, Маріуполь, Україна, 87545;
- Гуртожиток – пр. Будівельників, 52, Маріуполь, Україна, 87525;
- Спортивний комплекс – пр. Металургів, 52, Україна, 87555.

1.5. Університет надає освітні послуги здобувачам вищої освіти з особливими освітніми потребами за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших не заборонених законодавством джерел.

2. ЗАСАДИ ТА ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

2.1. Університет надає освітні послуги здобувачам освіти на рівній основі, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, наявності судимості, а також від інших обставин із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів освіти, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини (за наявності), що надається інклюзивно-ресурсним центром.

2.2. Організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в Університеті передбачає:

- створення інклюзивного освітнього середовища;
- застосування принципів універсального дизайну в освітньому процесі;
- приведення території Університету, будівель, споруд та приміщень у відповідність з вимогами державних будівельних норм, стандартів та правил. У разі коли наявні будівлі, споруди та приміщення закладів вищої освіти неможливо повністю пристосувати для потреб осіб з інвалідністю, здійснюється їх розумне пристосування з урахуванням універсального дизайну;
- забезпечення необхідними навчально-методичними матеріалами та інформаційно-комунікаційними технологіями для організації навчального процесу;
- забезпечення в разі необхідності розумного пристосування;
- застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами методів і способів спілкування, в тому числі української жестової мови, рельєфно-крапкового шрифту (шрифту Брайля) із залученням відповідних фахівців і педагогічних працівників;
- забезпечення доступності інформації в різних форматах (шрифт Брайля, збільшений шрифт, електронний формат та інші).

2.3. Спеціальний навчально-реабілітаційний супровід здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в Університеті передбачає, зокрема:

- навчально-організаційний супровід – допомогу учасникам освітнього процесу в організації освітнього процесу, написання та моніторинг виконання індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти з особливими освітніми потребами, організацію індивідуальних консультацій тощо;
- психолого-педагогічний (психолого-андрагогічний) супровід – системну діяльність, яка включає надання психологічної та педагогічної допомоги здобувачам вищої освіти з особливими освітніми потребами під час освітнього процесу;
- соціальний супровід – заходи щодо створення умов для соціальної та соціально-побутової підтримки здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, в тому числі надання інформації та допомоги у влаштуванні в гуртожиток, отриманні технічних засобів реабілітації, організації волонтерської допомоги для підтримки таких здобувачів вищої освіти.

З метою створення належних умов для забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу в Університеті обладнуються ресурсні кімнати; приміщення для надання консультацій психологом, відпочинку, особистої гігієни, медичного обслуговування; зали для занять з лікувальної фізкультури.

2.4. Супровід здобувача освіти з особливими освітніми потребами можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники), волонтери.

3. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ

3.1. Ресурсне забезпечення інклюзивного навчання в Університеті передбачає розбудову інклюзивного освітнього середовища, яке, включає: матеріально-технічну базу, кадрове (організаційне) навчально-методичне та інформаційне забезпечення.

3.2. Матеріально-технічна база для інклюзивного навчання передбачає створення універсального дизайну у сфері освіти.

3.2.1. Навчальні приміщення Університету обладнуються, за потреби, спеціальними технічними засобами, зокрема системами підсилення звуку.

3.2.2. Для здобувачів вищої освіти із проблемами пересування (з вадами опорно-рухового апарату, зору, ДЦП та ін.), освітній процес в Університеті організовується у навчальних приміщеннях з безбар'єрним доступом. Архітектурна безбар'єрність зовнішнього і внутрішнього простору Університету поступово забезпечується з урахуванням фінансових можливостей Університету та технічних можливостей його архітектурної адаптації і передбачає, з-поміж іншого:

- спорудження пандусів;
- усунення порогів;
- встановлення спеціальних поручнів уздовж сходинок;
- забезпечення належної ширини дверей, проходів між столами;
- створення належних санітарних умов та обладнання санітарних вузлів тощо.

3.2.3. У разі неможливості повного пристосування наявних будівель, споруд та приміщень Університету до потреб здобувачів з особливими освітніми потребами, здійснюється їх часткове пристосування.

3.2.4. Для комфортного навчання в Університеті здобувачі освіти з особливими освітніми потребами мають право використовувати індивідуальні технічні засоби, зокрема, слухові апарати, ноутбуки тощо.

3.3. Організаційне (кадрове) забезпечення передбачає утворення (в межах існуючої штатної чисельності) Групи психолого-педагогічного супроводу.

3.3.1. Діяльність Групи психолого-педагогічного супроводу визначається законодавством, Статутом Університету та цим Порядком.

3.3.2. До складу групи психолого-педагогічного супроводу входять: практичний психолог, медичний працівник, заступник декана факультету, на якому навчається здобувач вищої освіти, гарант ОП та куратор академічної групи.

- 3.3.3. Група психолого-педагогічного супроводу виконує такі завдання:
- співпрацює із структурними підрозділами Університету щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;
  - розробляє індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти з особливими освітніми потребами, проводить моніторинг його виконання, вносить до нього зміни;
  - організовує підготовку (підвищення кваліфікації) науково-педагогічних працівників МДУ та соціальних працівників, волонтерів для роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів, засідань за круглим столом тощо;
  - консультує та надає методичну допомогу науково-педагогічним працівникам Університету щодо організації освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

- провадить інформаційно-просвітницьку діяльність з формування толерантного ставлення до здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;
- співпрацює із закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження волонтерської діяльності, спрямованої на підтримку здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

3.4. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення передбачає:

- наявність індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти з особливими освітніми потребами;
- забезпечення необхідними навчально-методичними матеріалами та інформаційно-комунікаційними технологіями для організації навчального процесу, в т.ч. використання платформи дистанційного навчання Moodle-МДУ;
- застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами методів і способів спілкування, в тому числі української жестової мови, рельєфно-крапкового шрифту (шрифту Брайля) із залученням відповідних фахівців і педагогічних працівників;
- забезпечення доступності інформації в різних форматах (шрифт Брайля, збільшений шрифт, електронний формат та інші);
- доступ до електронних ресурсів Наукової бібліотеки тощо.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ

4.1. На підставі письмового звернення здобувача вищої освіти з особливими освітніми потребами або одного з батьків (інших законних представників), а також індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності), іншої документації, що підтверджує наявність в особи особливих освітніх потреб, наказом ректора Університету утворюється інклюзивна група (припинення її діяльності здійснюється наказом ректора Університету).

4.2. Гранична чисельність здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в одній групі визначається виходячи з індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких здобувачів освіти, спеціальності, пристосованості аудиторій тощо.

4.3. За поданням декана відповідного факультету, на якому навчається здобувач вищої освіти з особливими освітніми потребами, створюється Група психолого-педагогічного супроводу, склад якої визначено у п. 3.3. цього Порядку.

4.4. Група психолого-педагогічного супроводу подає на затвердження першому проректору Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти з особливими освітніми потребами.

4.5. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти з особливими освітніми потребами розробляється за його участю, з урахуванням рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини (за наявності), підписується таким здобувачем освіти та затверджується першим проректором / ректором у Порядку КМУ).

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Порядок затверджується Вченою радою університету, набуває чинності з дня введення його в дію наказом ректора Університету.

5.2. Зміни та доповнення до Порядку вносяться та затверджуються Вченою радою Університету у тому ж порядку, що й саме Положення.